

Μανιάκι: Ο τόπος θυσίας του Παπαφλέσσα

Δημοσιεύτηκε στις Τρίτη, 20 Μαΐου 2014 21:59 | Γράφτηκε από τον/την dominique |

Αξιολόγηση Χρήστη: / 3

Χειρότερο Καλύτερο **Αξιολόγηση**

Η επίσκεψη στον τόπο θυσίας του Παπαφλέσσα, στο ιστορικό Μανιάκι, είναι ένα εθνικό χρέος για κάθε Έλληνα και Φιλέλληνα. Αξίζει να δει κανείς:

- **Τα ταμπούρια:** Στο σημείο αυτό έγινε η μεγάλη μάχη και η μεγάλη θυσία του Παπαφλέσσα και των αγωνιστών του για την ελευθερία της πατρίδας. Στο σημείο αυτό δεσπόζει μεγάλη πυραμίδα. Η αναμνηστική στήλη στα ταμπούρια του Μανιακίου κατασκευάστηκε με πρωτοβουλία του Νομάρχη Μεσσηνίας Άγγελου Παπαδήμα και με δαπάνες των δέμων, κοινότητων και μαθητών του Νομού Μεσσηνίας το 1938. Η πυραμίδα κατασκευάστηκε με βάση το σχέδιο του μηχανικού Νικήτα Σούμπλη και εκτελέστηκε από τον τεχνίτη Γεώργιο Κοριαλή.
- **Το κενοτάφιο:** Στο ναό της Ανάστασης είναι το κενοτάφιο που φυλάσσονται τα οστά των παλικαριών που έπεσαν ηρωικά μαχόμενα στη μάχη του Μανιακίου. Εγκαινιάστηκε στις 22 Μαΐου 1911 επί δημαρχίας Γεωργίου Τσαπόγα. Έξω από το κενοτάφιο πρόσφατα κατασκευάστηκε μεγάλων διαστάσεων άγαλμα του Παπαφλέσσα. Το κενοτάφιο απέχει πάνω από χιλιόμετρο από τη χώρα της μάχης.

Ιστορικό της μάχης

Δυο ώρες πριν από τη δύση του ηλίου την 16^η Μαΐου 1825ο Παπαφλέσσας με λιγότερα από 3.000 παλικάρια και έχοντας μαζί του τον Κεφάλα, τον Παπαγιώργη, τον Πιέρο Βοϊδή Μαυρομιχάλη, το Δημήτριο Φλέσσα και άλλους καπεταναίους βρίσκεται στο Μανιάκι. Αφήνει το στρατό του να ξεκουραστεί και με το ξημέρωμα στέλνει σκοπούς πάνω από το Βλαχόπουλο στο βουνό Μαγκλαβά ώστε να μπορεί να ενημερώνεται για το πού βρίσκονται τα στρατεύματα του Ιμπραήμ. Τη μέρα αυτή την πέρασε σε συσκέψεις με τους καπεταναίους οι οποίοι είδαν και ενέκριναν τον τόπο που θα έδιναν τη μάχη. Καταλληλότερο σημείο άμυνας έκριναν ότι ήταν η σειρά τριών πέτρων λόφων τους οποίους σήμερα οι συμπατριώτες μας ονομάζουν Ταμπούρια του Παπαφλέσσα. Πριν το δειλινό οι σκοποί του Μαγκλαβά ενημέρωσαν τον Παπαφλέσσα ότι ο Ιμπραήμ έφυγε από την Πύλο και κατευθύνεται για τα Χύλια Χωριά.

Ο Παπαφλέσσας και τα παλικάρια του κατασκεύασαν στην κορυφή του λόφου μάντρα και στο εσωτερικό αυτής ταμπούρια. Τη νύχτα της 18^{ης} προς 19^η Μαΐου 1825 τα παλικάρια του Παπαφλέσσα πηγαίνουν στην κορυφή του βουνού «Διάσελο» και ανάβουν μεγάλες φωτιές για να προκαλέσουν τον Ιμπραήμ. Την επομένη ο Ιμπραήμ αλλάζει πορεία και αντί να πορευτεί για την Καλαμάτα έρχεται και στρατοπεδεύει στη θέση Σέκλιζα ανατολικά του χωριού Σκάρμιγκα όπου υπάρχει άφθονο νερό. Την 19^η Μαΐου και την επελεύση νύχτα ο Ιμπραήμ άφησε να αναπαιτεί ο στρατός του από την πολύωρη οδοιπορία. Σχεδίαζε μόνο τη μεγάλη του επίθεση κατασκοπεύοντας ταυτόχρονα για να εξακριβώσει τον αριθμό και τη θέση των Ελλήνων. Στο μεταξύ μετά από μια μικρή ανιμαχία ο Παπαφλέσσας και τα παλικάρια του εγκατέλειψαν το βουνό «Διάσελο» και οχυρώθηκαν στα ταμπούρια τους.

Η νύχτα της 19^{ης} προς 20^{ης} Μαΐου ήταν τραγική για τον Παπαφλέσσα. Βοήθεια δεν ερχόταν και τα παλικάρια του από 3000 περίπου είχαν μείνει μόνο χίλια. Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση οι οπλαρχηγοί του πρότειναν να φύγουν και να σωθούν. Εξάλλου ήταν περικυκλωμένοι από τον Αιγυπτιακό στρατό. Την περικύκλωση ο Παπαφλέσσας την είδε ως σωτηρία γιατί θα γινόταν ανακοπή στη διαδρομή του στρατεύματός του και θα αναγκάζονταν να πολεμήσουν με αποφασιστικότητα. Τοποθέτησε τα παλικάρια που του έμειναν στα οχυρά τους και αυτός κατέλαβε το πιο επικίνδυνο ταμπούρι διπλά σε μια αγριοαχλαδιά.

Για τη διαδρομή του στρατεύματος του Παπαφλέσσα η λαϊκή παράδοση έρχεται πιο δικαιοέριτη και λέει ότι τη νύχτα της 19^{ης} προς 20^{ης} Μαΐου ο Παπαφλέσσας συγκέντρωσε τα παλικάρια του και τους είπε: «Τα ταμπούρια μας είναι καλά. Μα όσο και αν πολεμήσουμε ο θάνατος είναι βέβαιος. Ο Ιμπραήμ έχει πολύ στρατό, πεζικό και ιππικό. Θα μας ζώσει από παντού και δε θα μπορούμε να φύγουμε. Έρθαμε εδώ για να πεθάνουμε. Όσοι λοιπόν από εσάς έχετε μικρά παιδιά ή γέρους γονείς που χρειάζονται βοήθεια χωρίς καμία ντροπή να φύγετε». Μετά από τα λόγια αυτά του Παπαφλέσσα κανείς δεν ήθελε να φύγει. Τότε ο Παπαφλέσσας έδωσε λύση απαιτώντας να φύγουν. Τελικά από τις 3000 έμειναν μόνο 950 παλικάρια.

Το πρωί βρήκε τους Έλληνες αναμένοντας τον εχθρό. Ο Παπαφλέσσας κατείχε το πρώτο βορινό και επικίνδυνο οχυρό. Ο Δημήτρης Φλέσσας, που ήταν ανειμής του, ηλικίας 27 χρονών και ο Γεώργιος Φλέσσας είχαν το δεύτερο και μεσαίο ταμπούρι. Ο Πιέρος Βοϊδής Μαυρομιχάλης το τρίτο και τελευταίο.

Μετά την ανατολή του ηλίου ο εχθρός διαιρεμένος σε τρεις φάλαγγες οδεύει προς τα ταμπούρια. Η μία φάλαγγα οδεύει από το χωριό Μανιάκι. Η δεύτερη από τη θέση Μυγαλιτσα και ενώνεται με την πρώτη στη θέση «Γερμά τ' αλών» απέναντι από τον Παπαφλέσσα. Τέλος η τρίτη φάλαγγα οδεύει από ανατολικά περνώντας από το Κρυόρρεμμα, Επάνω Κανάλο και Σπαρτίλα φτάνει βόρεια των ταμπουριών του Παπαφλέσσα. Ο στρατός του Ιμπραήμ ήταν 6.000 πεζοί και 3.000 ιππείς.

Τότε βλέποντας τη μεγάλη δύναμη του Ιμπραήμ και το μάταιο του αγώνα ο Κεφάλας και ο Παπαγιώργης πλησίασαν τον Παπαφλέσσα και του ζήτησαν να φύγουν όλοι μαζί. Ο Παπαφλέσσας ενοχλημένος σφόδρα γύρισε στον Κεφάλα και του είπε: «Έχασα τις ελπίδες μου, αλλιώς πως σ' εκτιμούσα». Έπειτα κοίταξε τον Παπαγιώργη, τον έπιασε από τη γενάδα και του είπε: «Μου τα εντρόπιασες Παπαγιώργη» και πρόσθεσε: «Πού να πάμε να φύγουμε. Έχεις τακτικό στρατό, ώστε εξερχόμενος των ταμπουριών να αποσύρσαι πολεμώντας; Δε γνωρίζεις ότι το άτακτο στράτευμα άμα βγει από το ταμπούρι του σκορπίζει και κάθε στρατιώτης θα πιάσει ένα δρόμο δικό του και τότε πέντε μόνο ιππείς του Ιμπραήμ θα μας σφάζουν όλους; Τι φοβάσαι Παπαγιώργη; Συ έχεις γνώση όλης της αλληλογραφίας μου. Είναι δυνατόν, ύστερα από δυο ώρες να μην είναι τουλάχιστον 5.000 δικοί μας στα νότια του Ιμπραήμ; Αυτά είπε ο ήρωας και πάντες άκουσαν. Ο δε Βοϊδής είπε: «Ας μείνουμε εδώ. Όποιος μείνει ας ακούσει των γυναικών τα μοιρολόγια».

Η αλήθεια είναι ότι ο Παπαφλέσσας καμιά βοήθεια δεν περίμενε. Λίγο πριν από το γεγονός που αναφέραμε είχε λάβει επιστολή από τον αδερφό του Νικήτα από τη Φουρτζάλα που βρισκόταν με την οποία τον παρατηρούσε για την τοποθεσία που είχε επιλέξει να δώσει τη μάχη. Του πρότεινε να δοθεί η μάχη στη Μάνη και όχι στο Μανιάκι. Μάλιστα ο Παπαφλέσσας του απάντησε ως εξής: «Νικήτα! Έλαβα την επιστολή σου και σε απάντηση σου λέω ότι δεν είμαι σαν και σένα και σαν τον κουμπάρο σου τον Κεφάλια, που τρέχετε από ράχη σε ράχη σαν τους Αϊ-Λιάδες. Εγώ άπαξ και ορκίστηκα να χύσω το αίμα μου για την Πατρίδα το κάνω και αυτή είναι η ώρα μου. Εύχομαι στο Θεό η πρώτη μπάλα του Ιμπραήμ να με πάρει στο κεφάλι γιατί σας γράφω να ταχύνετε τον ερχομό σας και εσείς μου γράφετε ανοησίες. Νικήτα! Πρώτη και τελευταία επιστολή μου είναι αυτή, βάστα την να την διαβάξεις καμιά φορά, να με θυμάσαι και να κλαις». Πράγματι ήταν η τελευταία επιστολή. Ο Νικήτας μόλις την έλαβε έτρεξε κατά το Μανιάκι καθ' οδόν έμαθε το θλιβερό αποτέλεσμα της μάχης και επέστρεψε άπρακτος.

Η μάχη άρχισε με ακροβολιστική επίθεση των Αιγυπτίων. Προηγούνταν οι ακροβολιστές και οι караβινοφόροι και μετά από αυτούς ερχόταν το άτακτο ιππικό. Ο τακτικός στρατός συντεταγμένος και έτοιμος σε απόσταση. Σώμα 2000 στρατιωτών διατάχτηκε να καταλάβει τις ανατολικές οχυρωμένες διόδους. Αυτοί υποστηρίζονταν και από 800 ιππείς προσέχοντας μην έρθει βοήθεια από άλλους Έλληνες. Σε εκείνο το σημείο είχε αφήσει ελεύθερη ζώνη ο Ιμπραήμ ώστε αν υποχωρούσαν από τα ταμπούρια να εγκλωβιστούν εκεί. Ο ακροβολισμός κράτησε περίπου μια ώρα. Οι Έλληνες αμύνονταν με επιτυχία. Έπειτα ο Ιμπραήμ διέταξε τα στρατεύματα του να υποχωρήσουν για λίγο να αναπαιθούν ώστε να ξεκινήσει η τελική έφοδος.

Κατόπιν διατάχτηκε γενική έφοδος. Επτά επιθέσεις γίνανε. Μάχονταν επί οκτώ ώρες. Ο Παπαφλέσσας και τα λιοντάρια του ήταν ακλόνητοι. Ξαφνικά αγνάντια από τα βουνά της Ποταμιάς από το μέρος που λέγεται «Κουφάλες» ακούγεται μια βροντερή μπαταριά. Ήταν ο Πλαπούτας που ερχόταν σε βοήθεια. Τότε η μάχη γίνεται πιο άγρια. Οι αξιωματικοί χτυπούν σαν χτήνη τους αραπάδες να προχωρήσουν πιο γρήγορα. Η μάχη όμως ήταν άνιση. Οι δυο λόφοι δεν μπόρεσαν να αντέξουν και οι Έλληνες εξεταμπούρησαν. Κάτω στα χωράφια βρήκαν φρικτό τέλος. Μόνο μερικοί σώθηκαν που πάνω στον καπνό και την αντάρα καβάλησαν τα άλογα των ντελήδων. Μετά από λίγο σκοτώνεται και ο Παπαφλέσσας. Ο σημαιοφόρος του Παπαφλέσσα που τον έλεγαν Δημήτρη και καταγόταν από τη Χίο μόλις σκοτώθηκε ο Παπαφλέσσας κατέβασε τη σημαία και την έκρυψε στο ζωνάρι του. Πολεμών και πολεμούμενος διασώθηκε. Μαζί με τους Έλληνες σκοτώθηκε και ο φιλέλληνας Γάλλος στρατηγός Ρος. Την περιγραφή της μάχης την εξασφάλισε κατ' εντολή Παπαφλέσσα ο Μιχάλης Καραγιαννόπουλος ο Τισαμενός που είδε τη μάχη από μακριά.

Μια ομάδα Ελλήνων προσπάθησε να διαφύγει μέσα σ' αυτό το χαλασμό κάνοντας κατά το βουνό «Κουφιέρο», το βουνό δηλαδή που είναι χτισμένο το Κοντογόνη. Αναζητούσαν δρόμο διαφυγής κυνηγημένοι από το αραβικό ιππικό. Φτάνοντας στο ποτάμι που λέγεται «Κρυόρεμα» οι ιππείς δεν μπορούσαν να τους ακολουθήσουν. Άφησαν τα άλογά τους και συνέχισαν το κυνηγητό στις όχθες του ποταμού. Οι δυνάμεις του Ιμπραήμ είχαν φροντίσει πριν από την έναρξη ακόμη της μάχης να φράξουν την έξοδο του ποταμού με ένα τάγμα τακτικού στρατού παρατεταγμένο. Μόλις οι 150 περίπου Έλληνες είδαν το αδιέξοδο στο οποίο είχαν πέσει και μη θέλοντας να πιαστούν αιχμάλωτοι όρμησαν με τα σπαθιά τους πάνω στο αραβικό τάγμα που τους τουφέκιζε αδιάκοπα. Αρκετοί σκοτώθηκαν, μερικοί εγκλωβίστηκαν και κάποιοι κατάφεραν να διασπάσουν τις θέσεις των Αράβων και να συνεχίσουν τη φυγή τους. Οι αραπάδες ανασυντάχτηκαν αμέσως και συνέχισαν να τους πυροβολούν. Ελάχιστοι κατάφεραν να μπουν στο δάσος του «Κουφιέρου» και να σωθούν. Αυτοί που έμειναν στις όχθες του ποταμού έπιασαν ένα βράχο και πρόβαλλαν απεγνωσμένα αντίσταση μέχρι που σκοτώθηκαν.

Μετά το τέλος της μάχης οι στρατιώτες του Ιμπραήμ ελαφυραγώγησαν τους σκοτωμένους και τους έκοψαν τα αυτιά για να τα παρουσιάσουν στον Ιμπραήμ και να πάρουν την προβλεπόμενη αμοιβή. Στη συνέχεια ο Ιμπραήμ πήγε στο ταμπούρι του Παπαφλέσσα και αναζήτησε το νεκρό. Τον βρήκε χωρίς κεφάλι. Βεβαιώθηκε ότι είναι ο Παπαφλέσσας από τον αιχμαλωτισθέντα ψυχογιό του Παπαφλέσσα το Μιχάλη τον Σταϊκόπουλο από την Τρίπολη. Διέταξε να τον σηκώσουν να του δέσουν το κεφάλι στο λαιμό, να του πλύνουν τα αίματα από τα γένια και να τον στηρίξουν σε μια αγκορτσιά. Αφού έγιναν αυτά ο Ιμπραήμ στάθηκε μπροστά του ακίνητος και είπε: «Αλήθεια τούτος ήταν ικανός και γενναίος. Τέτοιοι είναι κρίμα να χάνονται». Έπειτα παρέλασαν μπροστά του οι αξιωματικοί σε ένδειξη τιμής και θαυμασμού. Έπειτα ο Ιμπραήμ τουφέκισε τρεις φορές και επέστρεψε στο Σκάρμιγκα.

Η θυσία στο Μανιάκι έγινε σύμβολο για τον ελληνισμό. Είναι οι δεύτερες Θερμοπύλες. Το αίμα των ηρώων του Παπαφλέσσα πότισε το δέντρο της λευτεριάς που λίγους μήνες αργότερα απέδωσε καρπούς και η Ελλάδα ελευθερώθηκε από την πολύχρονη τυραννία.

[Πηγή](#)